

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Surge domine in ira tua, & exaltare in finibus inimicoru[m] meoru[m]: &
exurge domine deus meus, in præcepto quod mandasti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

fertatis: sicut hic David orat quidem, & tamen simul sese offert, uelut petens
 cum Christo transferri calicem a se, & tamen uoluntati dei obediēter cedens. *Corā deo res*
 Sicut in lege Moysi scriptum est: Quod iustum est, iuste exequaris. Ita fit, ut etiā *prehensibilis*
 am habens iustissimam causam, coram deo sit reprehensibilis, si nō in timore *iustissima cā.*
 dei eam tuteatur. Non respicit deus superbos & contētiōsos q̄rumlibet iustos.
 Sic legimus in Iob contigisse, pro cuius causa deus ipse sententiam tulit, & ta-
 men eum ipsum reprehendit. Talis timor & humilitas, & hodie nobis neces-
 saria est, qui certamus de Theologiae sinceritate, & Ecclesiae potestate: possu-
 mus utrinq; deo reprehensibiles esse, etiam in iustissima causa, nisi magis ora-
 tione misericordiam dei, q̄ nostrae causae fiducia uictoriā quaramus, orandum
 ut ueritas triumphet, q̄ si non per nos id fieri placitum est, fiat per quencunq;
 placuerit. Nemo speret sese feliciter mandatis dei ullis seruire, aut ea tutari, si *Primum mā-*
 primum omnium mandatū (quod est cultus dei in timore & humilitate) pra- *datum.*
 ueritetur. Nam hoc mandato omnia alia regulant, sine quo iam mandata non
 sunt. Nihil ergo placet, quod non in timore & humilitate geritur. At ubi haec
 facies hodie in Ecclesia? Quid est Ecclesia hodie, nisi quaedā schismatum cōsu-
 sio: ubi non nisi pro iustis causis & diuino iure, sine ullo timore dei, tumultua-
 mur, & dum omnia mādata implemus, caput, uitam, regulam mandatorū pes-
 fundamus: Cœcitas, Cœcitas.

Surge domine in ira tua, & exaltare in finibus inimicorū meorū:
 & exurge domine deus meus, in praecepto quod mandasti.

Hæc in hebræo uno uersu dicuntur. Est autē uersus obscurissimus, nec hodie
 cognitum, quid aut de quo loquatur. Hierony. sic transtulit: Surge domine in
 furore tuo, & eleuare indignans sup hostes meos, consurge ad me in iudicio
 quod mandasti. Verum indignans super hostes, non ita in hebræo habet. Te-
 merabo & ego, uersum ad uerbum sic transferēs: Surge domine in ira tua, & le-
 uata in iracundijs tribulatorum meorum, & suscita ad me a iudicio, mādisti. Vbi
 uocabulū quod nostra dicit, in finibus, hebræis affine & æquiuocum ferme
 est, cum irascendi uerbo, quare ab irascendo, magis q̄ a finibus. Hieronymum
 secutus, deduxi. Sollicitus autem iste, a iudicio, mandasti (quem nostri per
 phnomen quod sustulerūt) etiā in alijs locis inuenit, ut psal. l. Exultabūt ossa,
 humiliasti: ubi nos ossa humiliata dicimus: ac si hic, a iudicio demandato, dice-
 res. Ego pro meo sensu adderē, non quod, sed quia, ut quia tu humiliasti, quia
 tu mādisti. Exaltare autem, seu eleuare, siue leua, æque est æquiuocum ad leuā
 dū, & ad uastandū, quod & in statu absoluto hic ponitur potēs significare, ut
 dñs uastationē mittat in iras inimicorum, hoc modo: eleuare in iras inimicorū,
 id est, fac uastitatem & destructionē irarum, quibus fremunt in me tribulato-
 res mei, scilicet Absalom cū suis. Ad idē redit, quod leua, seu eleuare, seu exal-
 tare dicitur, uult enim dicere: leua, id est, fac ut leues, & mitras super eos manū
 tuam, in furias eorum, omnino eodem sensu, quo psal. cxxxviiij, dicit: Siambu-
 lauero in medio tribulationis, uiuificabis me, & super iram inimicorum meo-
 rum, extends manū tuam.

Et suscita ad me, Vbi pro, ad me, nos habemus, domine deus meus, quia si-
 ne punctis potest legi, uel, deus meus, uel, ad me. Et suscita pertinet ad eū qui
 excitatur & expergiscitur uelut a somno, sicut & alibi dicit: Exurge, quare
 obdormis domine?

A iudicio

A iudicio, seu, ut nostra habet, in præcepto, mihi intelligendū iudicio, a quo iudices & rectores nomē habent, de quo psalmo primo dicitur: Non surgent impij in iudicio. Et psalmo. cxxj. Illic sederunt sedes in iudicio, ut sit a iudicio idem quod propter iudicium, seu causa iudicij, sicut psalmo dicitur: A templo tuo, quod est in hierusalem, tibi offerent reges munera (id est propter templum) Quo modo & psal. iij. A tempore frumenti & vini sua multiplicati sunt, Qui usus huius literæ, Mem, seu præpositionis, a, uel ab, commōni rationali apparet æquivalere ad sensum illius psal. lxxx. Quia per te in israel est, & iudicium deo iacob. Sic & hic, a iudicio, id est, quia iudicium quod mandasti, Sic Iosaphat. ij. Paralip. xix. Præcipiens iudicibus: iudicium quid faciatis, non enim hominis exercetis iudicium, sed dñi, Et infra, ut iudicium & causam dñi iudicaret habitatoribus eius præcipit. Ita propter iudicium ad se exurgere petit, ut non præualeat impij, qui magis tyrannidē suā, quæ iudicium dñi agunt in pplo. Facile autē est hoc sensu accepto, per præceptum iudicium quod per iudicium intelligere, quia in iudicio præceptum dei exequuntur iudices, quod tyranni potius subvertunt, ut dictum est.

Esto ergo sensus, hac grammatica adiutrice: Surge domine, & iram tuam ostende, ne diutius ista patiaris, occurre furori persecutorum meorum, & iram tuam super ferocitatem eorū extende, ut impetū eorū in me extinguas. Expergiscere tandem, & recordare mei, & id peto, non propter me, sed propter iudicium, ne omnia temere uersentur, & confundant, dum nō est, qui res administraret, præsertim, quando te ordinante, & mandante, res administrant de iram dei inimicis, & arrogat rursus regnum, qui huculq; tam promptus fuit, lo carere, & inimicis benefacere.

Primo, postq; in timore & humilitate se, suaq; obtulit certum est, non malo animo hanc orationem fieri. Deinde data deo, gloria, & iustitia, secure contra eos orat, qui tyrannidem ui occupant: Timor enim dei facit, ut iuste diuiniū mandātū exequat, quo sibi regnum, & iudicij administrationē, mandata non uit. Adde, quod non sua quarit, sed quæ dei sunt: quia tu (inquit) mandasti, ut officium in populo agerem iudicij. Ideo, non regni, sed iudicij uocabulum maluit ponere, ut causam dei se agere, & nō pompam, sed opus se petere ostendat. Qui enim Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.

Prouocat autē iram dei, non q; oportet illos perdi, sed iuxta ea quæ psalmo præcedente dicta sunt, ut iram dei sentientes, & deo eis repugnante, eorumq; contritus irritos faciēte resipiscant, & sani fiant: quam nisi senserint, procedūt in sensu fati sua peccata augentes, pios, piorumq; studia, ipsa etiam dei mandata, sine fine persequentes, deo obsequium, se facere arbitrātes. Quomodo enim piolum Ecclesia in mūdo subsisteret, nisi tandem super impios iram suam manifestaret, & iudicium faceret in opis, & uindictam pauperū: Itaq; ut ipse conuulset profundū maris, ita rursus mitigat fluctus eius, ponēs mari terminū, & dices: hucusq; uenies, & hic frangent in te ipsum tumētes fluctus tui, ut in Iob scribitur: qui suscitāt impiorū ferociā, rursus idem eandem compescit, quo ostendit iram suam, q; non placuerit ei, illorū malitia.

Tria ergo petit: Primum, ut surgat, & iram ostendat, subtracta uoluntate, in qua, illi præsumūt. Secundo, ut furias illorum pramat, & conatus pessimos subuertat. Tertio, ut ad eum reuersus, iudicium dei restituat. Et hoc non, quia meruerit, sed quia nō solum promiserit & fecerit, sed & mandauerit, tam nihil querens,

Contra tyranos orare possumus, data deo gloria & iustitia.

Quomō male precandū impijs.

